TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
Turku School of Economics and Business Administration

TIIVISTELMÄ

X	Pro gradu -tutkielma
	Lisensiaatintutkielma
	Väitöskirja

Aine	Laskentatoimi	Päivämäärä	25.4.2003
Tekijä(t)	Asko Vainio	Matrikkelinumero	8748
		Sivumäärä	127
Otsikko	Economic Value Added (EVA) suoritusmittarina ja ohjaustyökaluna – case: Raisio Yhtymä		
Ohjaaja(t)	KTT Vesa Partanen ja KTM Erkki Vuorenmaa		

Tiivistelmä

Tämä tutkimus käsittelee EVAa (Economic Value Added) eli taloudellista lisäarvoa yrityksen suorituksen mittauksen ja toiminnanohjauksen välineenä. Tutkimuksen tarkoituksena on analysoida EVAn käytön keskeisiä vaikutuksia, lähinnä etuja ja ongelmia, sitä käyttävässä yrityksessä. Tämän lisäksi analysoidaan myös sitä, miksi havaittuja vaikutuksia esiintyy ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet EVAn soveltamiseen ja havaittuihin vaikutuksiin.

Tutkimus on toteutettu toiminta-analyyttisellä otteella, jolloin se on luonteeltaan pitkälti deskriptiivinen ja rakentuu empiriavetoiseen tarkasteluun. Tutkimuksen teoreettinen osio on rakennettu tieteellisiä julkaisuja käyttäen. Tavoitteena on ollut monipuolinen lähteiden käyttö sekä tuoreimpien tutkimustulosten liittäminen aiemmin tunnettuihin tuloksiin. Empiirinen tutkimus on toteutettu case-tutkimuksena, jossa keskeisenä aineiston keruun metodina olivat haastattelut. Case-yrityksenä on teollisuuskonserni Raisio Yhtymä. Case-tarkastelulla on pyritty luomaan käytännönläheinen näkökulma tutkittavaan ilmiöön sekä lisäämään ja täydentämään sitä ymmärrystä, mikä aiemman EVAan liittyvän tutkimuksen kautta on saavutettu.

Tuloksina havaittiin, että EVAn keskeisen etu on pääomien huomioon ottaminen ja siten kattavampi suorituksen mittaus. Voidaan siis todeta, että EVAn käytöllä voidaan saavuttaa jossain määrin lisäinformaatiota muihin taloudellisiin mittareihin nähden. Jossain määrin saatiin myös tukea aiemmille tuloksille EVAn potentiaalisiin käyttötapoihin liittyen. EVAn merkitys case-yrityksen ohjauksen kannalta on kuitenkin jäänyt melko vähäiseksi. Syynä tähän on mm. liiketuloksen korostunut asema, EVAn heikko ymmärrettävyys sekä EVA-tuloksen negatiivisuus joissakin yksiköissä, minkä johdosta se halutaan ikään kuin unohtaa ja keskitytään liiketuloksen seuraamiseen. EVAan liittyvinä ongelmina havaittiin myös esim. vaikutettavuusongelmia sekä mittarin lyhytnäköisyys. Lisäksi tulokset osoittavat, että EVA itsessään ei vaikuta olevan sopiva työkalu operatiivisen liiketoiminnan ohjaamiseen.

Pitkälti aiemmista EVAa käsittelevistä tutkimuksista poiketen tässä tutkimuksessa analysoitiin myös erilaisten kontekstitekijöiden vaikutusta EVAn soveltamiseen. Johtopäätöksenä voidaan esittää, että erilaisilla kontekstitekijöillä on ollut vaikutusta EVAn soveltamiseen. Tällaisia tekijöitä ovat mm. omistajakunnan erityispiirteet, yrityskulttuuri- ja organisaatiotekijät sekä monialakonsernina toimiminen. Jossain määrin aiempien tutkimusten kanssa linjassa olevina tuloksina raportoitiin, että aiempiin laskentakäytäntöihin nojautumisen seurauksena voidaan menettää jokin keskeinen uuteen konseptiin liittyvä hyöty. Niin ikään nähtiin, että yrityskulttuuri- ja organisaatiotekijöillä voi olla huomattavaa vaikutusta laskentamenetelmän soveltamiseen. Lisäksi voidaan todeta, että erityisesti käyttöönottoprosessilla voi olla keskeinen merkitys EVAn onnistuneen soveltamisen kannalta.

Asiasanat	Economic Value Added, EVA, taloudellinen lisäarvo, suoritusmittaus, toiminnanohjaus.
Muita tietoja	